

Kosovo Educational Research Journal

Volume 3, Issue 3, 40-76

ISSN: 2710-0871

<https://kerjournal.com/>**Kosova'da Okul Kurumlarının Fiziki Çevrelerinin İncelenmesi ve Öğretmen Görüşleri****Esra Keçeli****University of Prizren “Ukkshin Hoti”****Serdan Kervan****University of Prizren “Ukkshin Hoti”**

Özet: Araştırma okulöncesi ve ilköğretim eğitim kurumlarının fiziki çevrelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın modeli araştırma yöntemlerinden olan karma veri toplama aracı olarak anket ve gözlem kullanılmıştır. Araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde, Prizren şehrinde okul öncesi ve ilköğretim eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler ile anket formları yapılmıştır. Toplam olarak 40 anket yapılmıştır. Ayrıca araştırmada Prizren şehrindeki 3 okulöncesi ve ilköğretim eğitim kurumlarını gözlem yöntemi yaparak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın karma veri toplama aracı olarak kullanılan anket iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgi formu, ikinci bölümde ise öğretmenlerin okul kurumların fiziksel çevre standartlarının uygunluğu ve okullardaki mevcut durumun yeterlilik düzeylerini değerlendirmesi bulunmaktadır.

Araştırma, ilk olarak kaynak taraması yapılmıştır. Bunun dışında internet taraması yapılmış ve gerekli bilgiler kullanılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde kuramsal kısmı hazırlandıktan sonra araştırma veri toplama kısmı hazırlanmıştır. Araştırmada, çalışma verileri için staj yapılan okulları ziyaret edilmiştir. Bu ziyarette kurumların iç ve dış mekanları gözlemlenmiş ve gözlem formuna kaydedilmiştir.

Nicel araştırma verilerin analizinde istatistikler kullanılmış olup, frekans (f) ve yüzdeler (%) alınmıştır. Nitel araştırma verilerin analizinde ise okulların fiziki çevrelerini, iç ve dış mekan özelliklerini betimlenmeye çalışılmıştır. Betimlenme sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden gözlem yöntemi uygulanmıştır. Çalışmanın son bölümünde çalışmanın genel bir değerlendirmesi, sonuç ve öneriler kısmı yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Okulöncesi, ilköğretim, fiziksel çevre, eğitim, eğitim kurumları

To cite this article: Keçeli, E. & Kervan, S. (2022). **Kosova'da Okul Kurumlarının Fiziki Çevrelerinin İncelenmesi ve Öğretmen Görüşleri**. Kosovo Educational Research Journal, 3(3). 40-76.

Examination of the physical environment of school institutions in Kosovo and teachers' opinions

Abstract: The aim of this research is to examine the physical environment of preschool and primary education institutions. Questionnaire and observation were used as a mixed data collection tool, which is the model of the research. In the second semester of the 2021-2022 academic year, questionnaires were conducted with teachers working in pre-school and primary education institutions in the city of Prizren. A total of 40 surveys were conducted. In addition, the research was carried out by observing 3 preschool and primary education institutions in the city of Prizren.

The questionnaire, which was used as a mixed data collection tool of the research, consisted of two parts. In the first part, there is the personal information form, and in the second part, the teachers' evaluation of the suitability of the physical environment standards of the school institutions and the level of competence of the current situation in the schools.

The research was firstly a literature review. Apart from this, an internet search was made and necessary information was used. In the first part of the study, after the theoretical part was prepared, the research data collection part was prepared. In the study, the schools where internships were made were visited for the study data. In this visit, the indoor and outdoor spaces of the institutions were observed and recorded in the observation form

Statistics were used in the analysis of quantitative research data, and frequency (f) and percentages (%) were taken. In the analysis of qualitative research data, it was tried to describe the physical environment, indoor and outdoor features of the schools. Observation method, one of the qualitative research methods, was used in the description process.

In the last part of the study, there is a general evaluation of the study, conclusions and recommendations.

Keywords: Preschool, primary education, physical environment, education, educational institutions

1. GİRİŞ

Eğitim; çocukları geliştirme ve birey yapma yeteneğidir (J.J. Rousseau). Dünyada eğitime en çok önem verilmektedir. Çocuk doğumundan başlayarak verimli gelişebilmesi için iyi bir eğitim alması, onların daha sonraki yaşamlarını önemli miktarda etkileyen bir süreçtir. Eğitim kurumlarında verilen kalite çocukların kendine duyarlı, güvenen, sorumluluk bilincine sahip yaratıcı, yapıcı ve verimli kişiler olarak yetişmesini sağlar.

Okul kurumlarında eğitimin verimli bir şekilde sürdürülebilmesi için iyi hazırlanmış bir programın yanında, fiziksel çevrenin'de uygun olmasına ihtiyaç duyulur. Çünkü fiziksel çevreler çocukların öğrenmesi açısından, motor becerilerini, fiziksel ve duygusal gelişimlerini, öğretmen ve arkadaşlarıyla olan iletişimlerini'de güçlü bir şekilde etkiler.

Okulöncesi ve ilköğretim eğitim kurumlarının fiziksel çevresi, çocukların gelişimine uygun ölçüde düzenlemesi, tasarlanması ve yapılandırılması, çocuklar kendilerini güvende hissedebilmelerini ve çocuklara olabilecek en iyi başlangıcı sağlama açısından önemlidir. Okul bütün yönleriyle eğitimin verimine katkı sağlayacak özellikleri taşımalıdır (Özkubat, 2013).Eğitim alanlarını oluşturmada idareci, öğretmen, beslenme, gıda kalitesi gibi nitelikte önemli görüldüğü kadar, fiziksel çevre koşullarının oluşturulmasında önemli görülmektedir.Okulların hava akımı, ısısı, nemi rutubeti,

güvenliği ve temizlik şartları gibi koşulların en iyi biçimde donatılmış olmalıdır (Kök ve Çelik 2007).

Eğitim ortamları yapısıyla, şekliyle ve bol aktivite çeşitliliği ile çocukların arkadaşlarıyla tartışmaya, deneye, tecrübeye, merak etmeye, keşfetmeye, oyun oynamaya, sosyaleşmeye, hayal güçlerini ve düşünme yeteneklerini sağlayacak düzeyde, esnek ve güvenilir ortamlar olması eğitimden istenilen nicelikte faydalanmasını sağlamaktadır (Sevimli 1994, Özkubat 2013).

Eğitim kurumlarında oluşturulan fiziki çevre uygunluğu, her ne kadar öğrenme- öğretme sürecini etkiliyorsa, çocukların davranış ve tutumlarının geliştirilmesinde de önemli bir etki göstermektedir. Bu nedenle çocukların başarı düzeylerini en yükseğe çıkarmak, zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin en iyi şekilde kullanabilecekleri güdüleyici eğitim ortamları oluşturulmalıdır. Uygun fiziksel ortamda eğitim gören çocuklarda istenilen davranış değişikliği ve öğrenmede gereken niteliği sağlamak mümkün olacaktır. Bir okulun tasarlanmasında mimarlar ve eğitimciler işbirliği içinde çalışarak, çocukların yaş ve gelişim özelliklerini, değişen ilgi ve gereksinimlerini göz önünde bulundurmalıdır (Terzioğlu,2005,5, Üstündağ,1999,101, Başar,2001,187).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı okulöncesi ve ilköğretim eğitim kurumlarının fiziksel çevrelerinin iç ve dış mekan olmak üzere ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesidir. Okul kurumlarında eğitim açısından yeterli donanımına sahip olma düzeylerini incelemeyi ve kurumların donanım özelliklerinin yeterliliklerini ölçmeyi amaçlar. Ayrıca bu çalışma okul kurumlarındaki fiziksel çevre açısından durumunu belirlemek, çocukların gelişimini nasıl etkilediğini incelemek ve bu yönde yapılacak iyileştirmeleri ortaya çıkarmayı sağlamaktır.

2. Kuramsal Çerçeve

Eğitim ve Okul

Eğitim, bir çocuğun doğduğu günden itibaren başlar ve amaçlı değişikliklerin olduğu hayatın her noktasında devam eden bir süreçtir (Özmen.H, Ekiz. D,2021). Okullar, eğitim amaçlarını oluşturmak üzere kurulan alanlardır. Eğitim çocukların ulaşacak zihinsel ve bedensel yeteneklerinin tümünü içeren her türlü yetiştirmelerdir (Adem,1997, 2).

Eğitim bireyi öğrenme ve kalıtsal yeteneklerinin geliştirilmesi, aynı zamanda istenen özelliklerle kuşanmış bir kişiliğe ait olmasında kullanılan en önemli araçlardan biridir. İnsan eğitimi bütün

kişilik özelliklerini öğrenmeye çalışarak edinir. Edinilen bu özellikleri, öğrenme yoluyla kazandırmaya hedefler (Başaran 1996). Bilhan'a göre eğitim, bireysel ve toplumsal bir aktivite olarak ele alınır. Bu aktivite sayesinde bireye kişilik, değer ve yeteneklerini kazandırmayı sağlar. Aynı zamanda bireyi toplumsalaştırarak toplumun değerlerini koruma ve değiştirme görevlerini yerine getirmelerini sağlar (1991). Poyraza göre eğitim ise toplumsal hayata hazır olmayan yeni nesiller üzerinde, gerekli bilgi ve beceri sağlama ve kişiliklerini geliştirmelerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda, bireyde davranış değişikliği oluşturmaya hedefleyen planlı etkiler dizgesidir (1996).

Eğitim, topluma uygun bireyler yetiştirmek, gelişim özelliklerini sağlamak, ve bu özellikler doğrultusunda ihtiyaçlarının neler olduğunu bilmeye çalışan bir sisteme benzer. Özellikle bu sistemi oluşturan tüm öğrelerin iyileştirilmesi mümkün olacaktır. Böylece daha iyi gelişmiş ortamlara, iyi nitelikli eğitimcilere ve iyi programlara ihtiyaç duyulur (Sayan,2015, Poyraz, 1996, 13-14).

Okulöncesi eğitimi (0-6 yaş) eğitim; oluşturulacak olan bu platformda sağlam kişiliğe sahip, bilinçli çocuklar yetiştirmek öngörülmüştür. Bu dönemde çocukların temel alışkanlıklarının kazandığı, kişilik yapısını oluşturduğu, inançlarını kazandığı ve bilişsel yeteneklerinin gelişip şekillendiği, eğitim kurumlarında verilen süreci kapsar. Bunun için çocuğun gelişimini destekleyen ortamlar oluşturulmalıdır. Eğitim-öğretim hayatının ilk kademesini oluşturan okulöncesi döneminden sonraki dönem ilköğretim dönemidir. Çoğu ülkeler eğitimin bu basamağına “temel eğitim” olarak isimlendirmektedir.

İlköğretimde 1. ve 5. Sınıflar arasındaki eğitimin amacı, çocukların okuma, yazma ve temel matematik gelişimleri için sağlam bir temel oluşturma ve ortak eğitime dair bireysel gelişimini sağlamaktır. İlköğretimde çocuklar oyun ile öğrenmeyi ayırt ederek, sistemli bir öğrenmeyi kazanmaya çalışır (Kervan, 2020).

Eğitim kurumları, çocukların gelişimini sağlayan, fiziki ve donanım koşullarını yeterli olduğu, topluluk hisiyatı veren ve sürekli işbirliği yapılan alanlardır. Eğitim ve öğretim etkinliklerinin oluşturlduğu “okul” adı verilen binalarda ve daha çok “sınıf” adı verilen mekanlarda yapılmaktadır (İlhan, 2021).

Okul kurumları, çocukların gereksinimlerini karşılayacak nitelikte sahip olduğu, eğitim etkinliklerin olduğu, bilginin öğretildiği ve öğrenildiği, araç, gereç, personel, fiziki ve donanımsal ortamlarının yeterli olduğu bir yerdir. Çocuklara verilen eğitim ihtiyaçlarına uygun bir

şekilde verilmesi, fiziksel ortamların amaçlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekir (Alkan C. 1992). Bu nedenle eğitim alan her çocuk, ailesine ve devlete her türlü katkı sağlayacağı bilinmektedir.

Farklı kültürlere sahip kişilerin yer aldığı ve farklı dillerin konuşulduğu bilinen bir ülkedir. Kosova bir çok toplumun bir arada yaşadığı bir yerdir. Çok uluslu bir ülke olan Kosova, bağımsızlığını kazandığında kısa bir zamanda gelişmeye başlamıştır. Uzun bir süre barış içinde yaşayan bu toprakları Osmanlı İmparatorluğu terk edince, Kosovadaki topluluklar kendi anadillerinde eğitim haklarını korumaya çalışmış ve mücadele vermiştir (Zengin.M &Topsakal.C, 2008). Kosova ana dilinde eğitim verme hakkının sürdürülebilmesi, toplum için önem taşımaktadır (Ergül.H.F, 2009).

Genel olarak Kosovada yaşayan topluluklar bilginin zaman içinde değişme gerçeğine inanarak toplumun yeni bir yapılandırma ile kültürel farklılıkları dikkate alarak gerçekçi bir eğitim modelinin benimsenmesi doğru olacaktır. Bu nedenle Kosova Cumhuriyet bağımsızlık ilanından sonra eğitim konusunda yeni adımlar atılmaya başlamıştır (Kosovada eğitim).

Kosova, birçok toplumun ,kültürün ve dilin yer aldığı bu ülke birbirleriyle sağladığı iyi etkileşimiyle eğitim yapısını oluşturarak eğitim uygulamaları hazırlanmıştır (OSCE). Şuan Kosovada görülen eğitim çoğunlukla Arnavutça dilinde görülmektedir. Fakat azınlık olan bu toplumun fazla sayıldıkları yerlerde anayasa ve belediye statüsünde’de Türkçe ve Boşnakça dilinde’de eğitim veren ülke konumundadır (Kervan. S, 2020).

Kosova’nın Müfredat Çerçevesi kapsamında okulöncesi sınıfların (5-6yaş), Kosova’da zorunlu eğitim sisteminin bir parçasıdır. Çocuklarda büyümenin ve gelişmenin en hızlı olduğu (0-3yaş, 3-5 yaş ve 5-6 yaş) arası dönemler, çocukların okulöncesinden, ailede ve ilk okulda aldıkları eğitim okulöncesi eğitim dönemidir. Erken çocukluk dönemi diye adlandırdığımız bu dönemde, öğrenmeyi desteklemek, standartları geliştirmede çocukların en hızlı gelişimini sağlama standartlarına dayanır. Okulöncesi kademesinden sonraki eğitim, ilköğretim (1-V sınıflar) eğitimidir. Bu dönemde çocuklar okulda öğrenme deneyimlerini kazanması için oyun ve yükümlülükleri arasında ayırım yapmaya başlar. İlköğretim düzeyi esnasında eğitim çalışmaları, çocukların temel okuryazarlık edinime, sosyo-duygusal ve bilişsel bilgi gelişimi için sağlam bir temel kurulması üzerinde duruluyor (EBTB,2011).

Okul Kurumlarının Özellikleri

Eğitim ve öğretimin gerçekleştiği okul adı verilen binalar ve daha çok sınıf denilen mekanlarda uygulanmaktadır. Dolayısıyla eğitim ve öğretim etkinliklerini etkileyen faktörlerden biri fiziksel çevre (okul binası) dır. Günümüz toplumlarında okulların önemi ve sorumluluğu gittikçe artmaktadır. Öte yandan okullarında gelişmi ve değişimi hızlı bir şekilde artmaktadır. Bunun için okulların fiziki ortamları tasarlanırken dikkat edilmesi gereken durumlar vardır. Çünkü eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği yerler olan okullar destekleyici bir yapıya sahiptir. Öğrencilerin gelişiminde imkan sağlayan ve işbirliğini teşvik eden alanlardır.

Aileler çocukların eğitim ve öğretim sürecinde güvenli, rahat ve sağlıklı ortamlarda olmasına önem vermektedir. Ancak iyi düzenlenmiş okulların fiziki ortamlarda yapılan eğitim öğrencilerin öğrenmelerini ve düşünme becerileri gibi bilişsel ve duyuşsal davranışlarını desteklemektedir. Okul bir hayat boyu öğrenme olarak düşündüğümüzde birey hayatın büyük bir kısmını fiziki mekanlarda geçirmektedir. Birey sağlıklı ve güzel mekanlarda eğitim aldığıında onlara doğruyu, iyiyi ve güzeli öğretmekte zor olmayacaktır. Bu nedenle fiziki mekanların nitelikleri bireyler için oldukça önem taşır. Çünkü okulların fiziki mekanlarında aldıkları eğitim öğrenci başarısını artırma veya kısıtlama rolleri ile başarıyı olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir (Doğan 2011, Başar 1994).

Okullar, okulöncesi dönemden yükseköğretime kadar çocukların gelişimini sağlayan, milletlerin ve ülkelerin gelişiminde en önemli yerler olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan, okulların eğitim öğretimin sistematik biçimde en iyi şekilde yapıldığı yerler olduğu denilebilir (Gedikoğlu, 2005). Okullar programın içeriğiyle ve amaçlarıyla tutarlı olması, bahsedilen unsurların öğretme-öğrenme hizmetine uygun ölçüde; düzenlenmesi, tasarlanması ve yapılandırılması açısından fiziksel mekanın uygunluğu etkili öğrenme-öğretme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Çocuklar kendilerini güvende hisedebilmelerini ve çocuklara olabilecek en iyi başlangıcı sağlama açısından fiziki mekanların yeterli nitelikte ve nicelikte olması çok önemlidir (Karaküçük, 2008)

Okul binası ve fiziksel ortam ile ilgili planlar yapılırken çocukların öğrenme yaşantılarını ve gelişim alanlarını göz önünde bulundurarak yapılması uygundur.

Bu gibi yapılar inşa edilirken dikkat edilmesi gereken unsurlar vardır. Bunlar okulların fiziki yapısı, görünümü, sağlık koşullarına uygunluğu, kullanışı, öğrenme ortamının düzenlenmesi, öğrenmeye elverişli hale getirilmesi, planlanması ve uygulanması gereklidir (Başar1994).

Okullardaki eğitim yerlerini iç mekan ve dış mekanlar oluşturur. Okul kurumları için seçilen yerleşim alanlarının iç ve dış mekan tasarımları yapılırken, okulun bulunduğu çevrenin şartlarının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bölgenin iklim ve arazi koşullarına uygun doğal afetlere dayanıklı bir şekilde inşa edilmelidir. Binaların yapısı çocukların gelişimini ve bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte standartlara sahip olması, kendini güvende hisseden her çocuk hem akademik hem de sosyal beceriler açısından olumlu davranışlar, sergilemelerine yardımcı olacaktır Bir okulun tasarlanmasında çocukların ihtiyaçlarını dikkate alarak, onların daha doğal ve saygılı davranışlar sergilemesine katkıda bulunacaklardır (Kıldan2007).

Okul Kurumlarında İç Mekan Özellikleri

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında iç mekan tasarımlarında çocuklar için önemli olan unsurlar vardır. Bunlar kapılar, pencereler, zeminler, sıcak ve soğuk gibi öğeler önemli görülmektedir. İç mekan düzenlenmesinde oluşturulan malzemeler dikkat edilmesi gereken bir diğer faktördür. Plan yapmadan önce programın kazanım ve göstergeleri göz önünde tutulmalıdır. Bu noktada sınıf düzenlenmesinde önemli rol öğretmenin olduğu unutulmamalıdır (Kervan 2020, Henniger 2005).

Okulöncesi vce ilköğretim kurumlarında iç mekan düzenlenirken, çocuğun iyi hareket edebilmesi, kaza olasılığı önlenmesi, aktiviteler yapılırken kolaylık ve rahatlık sağlanmalı, bireysel ve grup faaliyetlerine olanak tanınmalı, estetiğin öne çıkması, sağlık koşullarına uygun bir şekilde ısı, ışık, havalandırma ve temizliğin yapılması dikkat edilmesi gereken özelliklerdir (Kervan 2020). Amerika Birleşik Devletlerin'deki erken çocukluk eğitim merkezleri altı ana alanı yer almaktadır. Bunlar dış mekanlar, sınıflar, çok amaçlı çalışma alanları ve yönetici ofisidir. Erken çocukluk merkezlerinde ve ilköğretim kurumlarındaki bütün alanlar engelli çocukların kolayca ulaşması ve erişebilmesi için uygun olmalıdır.

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında sınıfın tasarımı yapılırken, metrekare başına düşen çocuk sayısı, sınıfın büyüklüğü, sınıftaki oyuncak ve burada yer alacak donanımlarda hesaba katılmalıdır. Buna göre okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında sınıflar en düşük 20 m² olmalıdır. Dersliklerde her öğrenci için kullanım alanı 1.2 m² den düşük olmamalıdır. Genel olarak bakıldığında bir sınıfta çocuk sayısı fazla, metrekare düşük olduğunda çocukların sorunlu

davranışlar sergileme sıklıkları artar ve bu durumda fiziksel mekanın çocuklar üzerinde etkisini bir kez daha ortaya koyar (Kervan 2000, MEB, 2011).

Başka bir açıdan görüldüğünde mekanın geniş olduğu düşünüldüğünde, çocuklar arasında koşuşturma, kovalama gibi oyunların çokça görüldüğü aynı zamanda işbirliği ve etkileşimin yetersizleştiği sonucu ortaya çıkar (Decker, 2005).

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında etkinlik alanları düzenlenirken tüm donanımların bir bütün içinde tasarlanması ve birbirleriyle etkileşimi oldukça önemli bir faktördür. Bu donanımlar ısı, ışık, material, mobilyalar ve diğer malzemelerdir. Bütün bunlar çocukların birbirleriyle ve yetişkinlerle olan etkileşimi, davranışını ve gelişimini etkiler.

Çocukların dikkat edilmesi gereken bir husus, çevresel düzenlemeler yapılırken çocukların rahat hareket edebilecekleri ortamlar oluşturulur. Tüm bu ayrıntılarla düzenlenen eğitim ortamları, planlama ve uygulama yapabilmelerini kolaylaştıracaktır. Bu hususta çocukların başladıkları işi bitirme ve özgüvenlerini geliştirmelerini sağlar (Kervan 2020). Eğitim programları kapsamında büyük ve küçük grup çalışmalarında bir arada toplanmalarını sağlayarak alanlar oluşturulmasında önemli faktördür (Henniger 2005).

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında iç mekan özellikleri ile ilgili dikkat edilecek konular şunlardır:

- Aydınlatma düzeyi çocukların görme ve okumayı kolaylaştıracak düzeyde olmalıdır.
- Duvarların renkleri açık tonlarda tercih edilmelidir. Eğitim kurumlarında duvar renkleri, fizyolojik ve psikolojik durumları ile ilişkili olabileceğinden ötürü, genellikle sarı, pembe, seftali renkler tercih edilmelidir.
- Kapılar, çocukların rahatça açıp kapayabileceği türde tasarlanmalıdır. Bütün kapılar dışa doğru açılmalı. Herhangi bir deprem anında çocukların rahat tahliye etmeleri için koridorlara açılması gerekir.
- Pencereler havalandırma yapmak için sınıf büyüklüğüne uygun bir şekilde olmalıdır. Çocukların dışarıyı görebilecek nitelikte 90cm yukardan yapılması ve odayı iyi aydınlatacak düzeyde olmalıdır.
- Tavan yüksekliği 3 metreden düşük olmaması gerekir. Tavanın yüksekliği ergonomik ve akustik yönden uygun olmalıdır.
- Isıtma sistemi, ısı düzeyinin yirmi derece düzeyinde olmalı. Isıtma sistemi ayarlandığında hava durumu koşullarına dikkat edilerek ortamın ısınısını sağlamalıdır.
- Koridorlar, bir sınıf kapısı koridora açılıyorsa en düşük 1.75 metre, eğer bir kaç sınıf kapısı koridora açılıyorsa en düşük 2.25 metre olmalı ve çocukların rahat hareket edebileceği genişlikte tasarlanmalıdır.
- Merdivenler, binada bulunan öğrenci sayısına göre öğrencilerin aynı anda güvenli ve rahatlıkla inip çıkabilecekleri genişlikte olmalıdır. Ayrıca bedensel özürlü çocuklar için merdiven bulunan alanlarda rampalar tercih edilmelidir.
- Havalandırma, çocukların ulaşamayacağı yükseklikte tasarlanmalı, Ayrıca gereken durumlarda klimalar kullanılmalıdır.
- Mobilyalar çocukların yaşlarına ve fiziksel yapılarına uygun olarak tasarlanmalıdır.

- Zemin kaygan olmayan, kolay temizlenebilen, toz tutmayan dayanıklı bir malzeme ile kaplanmalıdır.
- Tuvaletler, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak tasarlanmalıdır. Lavabo ve tuvaletler öğrenci sayısına ve sağlık koşullarına uygun olmalıdır (Barker 1982, Aksoy 2009, MEB, 2011a)

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında eğitim etkinliklerinin gerçekleştirildiği ortamlar olan sınıf ya da etkinlik veya grup odası olarak bilinen kullanım birimlerinden başka, beslenme, sağlık, temizlik, yönetim, bekleme, sanatsal ve sosyal amaçlı olarak kullanılan çeşitli birimler de vardır. Bu bölümde, okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında iç mekanlarında bulunması gereken birimler:

- **Vestiyer:** Okulöncesi kurumlarda çocukların terlik, ayakkabı, şapka, palto gibi giysileri değiştirmeleri için giriş ve çıkışlarında kullanılan alanlardır. Bu alanların kullanım amaçları doğrultusunda okul bölümlerinde bulunmalıdır. Okul binasının girişinden sonra ilk alan olduğu için zemin yapısı kaymayan malzeme ile kaplanmalıdır. İlköğretim de de bu durum geçerlidir. Yanlız ayakkabı değişimi şart sayılmaz (Kervan 2020).
- **Yönetici odası:** Okulu gözlemleyen ve okuldaki giriş çıkışları denetleyen merkez girişe yakın bir alanda yer almalıdır (Butin 2000).
- **Çok amaçlı oda:** Çok amaçlı oda yemek, grup çalışmalarında, fiziksel ve drama etkinliklerin gerçekleştiği alandır. Bu odalarda aile toplantılarının, gösterilerin ve okuma alanları gibi but tür faaliyetlerde ayrı mevcut değilse anne babalar ve gönüllüler için kullanılabilir
- **Öğretmen çalışma alanları:** Öğretmenlerin hazırlık yapılarını ve dinlenmelerinin sağlayan alanlardır. Bu alanlarda bilgisayar, fotokopi, televizyon gibi elektronik araçların bulunması gereklidir.
- **Doktor ve muayene odası:** Bu alanda muayene masası, ilaçlar, gerekli aletler, ilk yardım dolapları mevcut olmalıdır. Doktor ve hemşire bu odada sorumlu kişilerdir. Çocukların sağlık durumlarının takibinde ve kaza olayları durumunda ilk yardım uygulamaları yapılır (Kervan 2020).
- **Oyun odası:** Okulöncesi kurumlarında oyun odası etkinliklerin oyunların uygulandığı alanlardır. Oyun odası bir eğitim kurumunda olmadığı taktirde; salon içi, geniş koridorlar gibi alanlar oyun odası olarak kullanılmalıdır (Demiriz vd., 2003).

- **Yemek odası:** Yemek odası mutfak ile ilişkili olmalıdır. Temizlik şartlarını göz önünde bulundurmak, servis kolaylığı sağlamak ve gerekli havalandırmayı yapmak açısından önemlidir (Kalemci, 1995).
- **Lavabo ve Tuvaletler:** Tuvaletlerin bulunduğu yerler sınıflara yakın olmalıdır. Çocukların vücut özelliklerine uygun bir şekilde olmalıdır (Poyraz ve Dere, 2001).

Okul Kurumlarında Dış Mekan Özellikleri

Çocuklar bedensel, duygusal, sosyal varlık duygularının gelişimleri için oyun oynamaya ihtiyaç duyarlar. Doğal öğrenme ortamlarında bu ihtiyaçların uygulanması oldukça önemlidir (Özgen ve Aytuğ 1992).

Açık alanlarda çocuklar koşma, atlama, tırmanma, su, toprak ve kumla oynama gibi çocuğun yaratıcılıklarını ortaya çıkarma ve fiziksel gelişimlerini desteklemektedir. Özellikle burada çocukların yeni şeyler keşfetmesini ve oyunlar oynamasını sağlayan açık alanlar çok önemlidir (Öztürk ve Bayraktar 2017). Okullarda ve ilköğretim kurumlarındaki açık alanlar çocukların oyun, keşif, ve deneyim süreçlerini olumlu bir şekilde etkilemekte ve gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Bu gibi alanların tasarımları, çocukların gelişimlerini göz önünde bulundurarak yapılmalıdır (Kervan 2020).

Çocuklar dış mekanlarda yaşayarak, oynayarak kazandığı bilgiler ve tecrübeler’de okulun kapalı alanında verilen eğitimde aldığı bilgiler kadar önemlidir (Özgen ve Aytuğ 1992).

Eğitim kurumlarındaki açık alanlar çocukların çevre ile bir bütün oluşturması sağlayan çocuklara türlü oyun olanakları sunan, onların yeteneklerini pozitif yönde geliştiren doğayla iç içe olmalarını sağlarlar. Bu nedenle doğal materyaller ile oynama üstünlüğüne sahip olurlar (Acar 1997, Acar 2003).

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında çocuklar dış mekanda oynar, oynarken öğrenmeye çalışır, hava ve güneşin iyi tesirlerinden faydalanır, bunları yaptıklarında fiziksel ve ruhsal yönden gelişeceklerdir (Bakan ve Koruk 1987).

Çocuklar oyun oynarken sosyal çevrelerini tanımaya çalışırken, su, kum ve çamurla oynayarak yeni deneyimler kazanmasını sağlar. Çocuklara yaratıcı oyun mekanları oluşturulduğunda dünyayı tanıma, etrafı keşfetme gibi farklı ilgi alanlarda gelişime fırsatı sunar (Cevher, Kalbura 2014).

Dış mekanlar çocukların dinlenme zamanında yararlandıkları bu ortamda aynı zamanda ders ve eğitsel aktivitelerin yapıldığı ve yararlandığı ortamlardır. Bu ortamlar çocukların eğitsel aktivitelerine, oyun oynamalarına, spor yapmalarına ve dinlenmelerine olanak sağlayacak diğer eğitsel alanlar yer almaktadır (Başar, 2003, Karasolak 2009).

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında dış mekanlar düzenlenmesinde şu noktalara dikkat edilmelidir:

- Dış mekanlar çocukların rahat hareket edebilecekleri şekilde olmalıdır.
- Çocuk başına 5 ile 10 metrekare bir alan ayrılmalıdır.
- Etkinlik , oyun ve dinlenme alanları geniş, çimenlerle kaplı ve duvarla örtülü olmalıdır.
- Hava koşullarına bağlı olarak üstü açık alanlar olabileceği gibi ağaç gölgesi, kameriye gibi üstü kapalı alanlar da olmalıdır.
- Bahçede yer yer gölgeli ve güneşli mekanlar dengelenmelidir.
- Çocukların gezip oynayacağı ve spor etkinliklerinde yer aldığı çevre imkanları olmalıdır.
- Dış mekanlar hem bireysel hem grup aktivitelerine yer verecek şekilde tasarlanmalı.
- Dış mekan farklı zemin alanlarıyla olmalıdır. Taş, çimen, çakıl ve beton gibi yüzeylerden oluşmalıdır.
- Dış mekanda oyun alanları okulöncesi ve ilköğretim için ayrı mekanlar tasarlanmalıdır.
- Oyun oynanacak alanlarda oyun araçları, çocuk sayısına ve çocukların bütün gelişimlerini sağlayacak niteliğe göre iyi düzenlenmelidir.
- Dış mekanda bulunan materyaller arasında özel gereksinimli çocukların kullanabilecekleri oyuncaklar bulundurulmalıdır (Gül 2012, Karaküçük 2008, Başar 2003, Cevher&Kalburan 2011).

Okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında dış mekanlarda bulunması düşünülen alanlar şunlardır:

- Dinleme amaçlı alanlar, çocukların dinlendikleri ve koşup hareket ettikleri alanlardır.
- Tiyatro ve tören alanları, okuma-yazma ve sanat etkinliklerin yapıldığı alanlardır.
- Spor alanı, spor etkinliklerin yer aldığı alanlardır. Ayrıca futbol, basketbol v.b alanlar olmalıdır.
- Oyun alanı, kaydırak, salıncak, tırmanma merdiveni, tahterevalli bir arada bulunmalıdır.
- Açık hava alanı, çocukların yaz aylarında rahat bir ortamda ders işlendiği alanlardır.
- Botanik, zooloji, uygulama bahçe alanlarında çocukların sebze-meyve yetiştirme, toprakla uğraşma, ağaçları, bitkileri ve hayvanları tanımak ve öğrenmek için kullanılan alanlardır.
- Ağaçlık ve çimenlik alanlarında birçok aktivitelerin yapıldığı ve aynı zamanda piknik yeri olarak kullanıldığı alanlardır.
- Kum havuzu alanı, koşup oynadıkları alanlardır.

Dış mekanlar çocukların her türlü öğrenimlerini sağlayan alanlardır. Bu alanda oyun oynamanın çocuklara kültürel değişimin ve yaşamsal becerilerin kazanılmasına, çevre bilinci oluşumunda olanak sağlar (Malone ve Tranter 2003).

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında, araştırma modeli, araştırma için belirlenen evren ve örnekleme, veri toplama aracı geliştirilmesi, uygulanması ve verilerin analizi konularına yer verilmiştir. Araştırmada okulöncesi ve ilköğretim öğretmenleriyle “Okul kurumların fiziksel çevrelerin incelenmesi ve öğretmen görüşleri” hakkında incelenmesi yer almaktadır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimsel araştırmalarda temel amaç, araştırmanın problemini yanıtlayacak ne durumda olduğunu ortaya çıkarmaktır. Araştırmada niceliksel ve niteliksel verilerden yararlanılarak bir betimleme çalışması yapılmıştır.

Bu bölümde, araştırmada uygulanan model, evren, örneklem, veri toplama aracının nasıl hazırlandığı, evrenin ne kadar sınırlı olduğu ve toplanan verilerin çözüm ve yorumlanmasına ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma ile Kosova'nın Prizren kentinde bulunan okul kurumların fiziki çevrelerin durumlarını ve problemlerini inceleme konusunda öğretmenlerin bakış açılarını, eğitim ve öğretim açısından yeterliliğini değerlendirilmesini amaçlamaya sağlayan araştırma modelidir.

Bu çalışmada karma araştırma modeli benimsenmiştir. Evrenden seçilen devlet okulunda ve özel okulda çalışan toplam 40, okulöncesi ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin görüşleri benimsenerek anket formlarından yararlanılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak hem anket hem de gözlem yönteminden yararlanılmıştır. Nicel verilerin toplanması amacıyla yapılan anket iki kısımdan oluşturulmuştur. Birinci kısımda kişisel bilgi formu- cinsiyet, yaş dağılımı, eğitim düzeyi, çalışma durumu, mesleki kıdemleri, eğitim verdiği sınıf gibi sorulara yer verilmiştir. İkinci kısımda ise öğretmenlerin okul kurumların fiziki çevre standartlarının uygunluğu ve okullardaki mevcut durumun eğitim ve öğretim yeterlilik düzeylerini değerlendirilmesi açısından ölçek hazırlanmıştır. Nitel verileri toplamak üzere belirlenen okul kurumları ziyaret edilerek gidilerek fiziki çevreleri, okul geneli, sınıfları ve bahçeleri hakkında veri toplama sürecinde okulun fiziksel özelliklerini gözlemde bulunulmuştur.

Araştırmanın Evren – Örneklemi

Araştırmanın evrenine ulaşmak mümkün olmadığı için evreni temsil eden örnekleme, 2021–2022 eğitim–öğretim yılının ikinci döneminde Prizren şehrinde bulunan 6 devlet okulunda 30 sınıf öğretmeni, 1 özel ve 6 devlet okulunda 10 okulöncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışmada ulaşılabilir evrenden yararlanarak örneklem alınmıştır.

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Tez çalışmasında verilerin toplanmasında karma veri toplama yöntemlerine başvurulmuştur. Karma araştırma yöntemleri, nicel ve nitel toplama araçlarına başvurur ve sınırlıklarını ortadan kaldırmaya, araştırma problemine daha kapsamlı ve açık cevap vermeyi amaçlar. Nicel toplama aracı olarak, araştırmada gözlem yöntemi, nitel toplama aracı olarak ise öğretmenler ile yapılacak görüşmelerde kullanılacak anket formu hazırlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket iki kısımdan oluşmaktadır. Ölçeğin birinci kısmında uygulamaya katılan öğretmenlerin bilgiler bölümü, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma süresi, eğitim verdiği sınıf soruları oluşturulmuştur. Ölçeğin ikinci kısmında öğretmenlerin okul kurumlarını incelemesi ve öğretmen görüşlerini araştırılmasına yönelik hazırlanmış toplam 24 sorudan oluşmaktadır.

Soruların oluşturduğu ankette, kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum, şeklinde sıralanarak seçenekleri arasında değerlendirme yapmaları istenmiştir. EK-1 de’de belirtildiği üzere kullanılan ölçeğin örneği verilmiştir.

Türkçe öğrenim gören okullarda ilköğretim ve okulöncesi öğretmenlerle yapılan anket hazır hale getirilip ilgili okul müdürleri ile görüşülme yapılır. Çalışmaya katılacak olan öğretmenlerle tanışarak anket formu hakkında bilgilendirme yapılarak bu formları uygulanması için belirli bir zaman verilir. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak uygulanan anket yüz yüze görüşme ile yapılmaktadır. Çalışmada öncelikle anket formları değerlendirip veriler üzerinde istatistiksel hesaplamalar yapılmıştır. Araştırmada nitel veri toplama aracı olarak kullanılan gözlem, belirlenen kurumları ziyaret edip, okulun fiziki çevrelerini, okulun genelini, iç ve dış mekan özelliklerini, okul bahçelerini gözlemleyerek ölçme aracına kaydedilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Çalışmada elde edilen veriler araştırmacı tarafından bilgisayara yüklenmiştir. Yükleme işleminden sonar “Microsoft Word” programından yararlanarak formlardaki yanıtların yüzdeleri hesaplanması ve dağılımı elde edilmiştir. Gözlem formlarından elde edilen veriler “Microsoft Word” programında kaydedilmiştir. İlk olarak araştırmaya dahil edilen kurumlar adlarına “Okul1, Okul2, Okul3” olarak numaralandırılmıştır. Toplanan verilerin çözümlemesinde uzman görüşüne başvurulmuştur.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde elde edilen bulgular sırayla aktarılmıştır. Araştırmanın birinci aşamasında ilköğretim ve anaokulu öğretmenlerinin demografik bilgilerine: cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleki kıdemler ve eğitim verdiği sınıf ile ilgili frekans değerleri ve buna bağlı yüzde hesaplamalarına yer verilmiştir. Araştırmanın ikinci kısmında ilköğretim ve anaokulu öğretmenlerinin çalıştıkları okul kurumların fiziki çevreleri ile ilgili görüşleri yapılan çalışmalarda bulgulara yer verilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın üçüncü kısmında öğretmenlerin çalıştıkları kurumların fiziki çevreleri ile ilgili görüşleri ayrı ayrı tablolar şeklinde düzenlenerek bulgulara yer verilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın dördüncü kısmında ise staj yaptığım okul kurumlarının fiziki çevrelerini incelemek için gözlem çalışmasında bulgulara yer verilmiş ve yorumlanmıştır.

4.1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada ilköğretim ve anaokulu öğretmenlerinin demografik bilgilerine: cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleki kıdemler ve eğitim verdiği sınıf ile ilgili frekans değerleri ve buna bağlı yüzde hesaplamalarına yer verilmiştir. Probleme ilişkin bulgular sunulmuş ve bu bulgulara dayanılarak yorumlar yapılmıştır.

Tablo 4.1.1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı			
Cinsiyet	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
	Kadın	38	95,0%
	Erkek	2	5,0%
	Toplam	40	100,0%

Tablo 4.1.1.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin 38'(%95.0)'i kadın , 2'i (%5.0) erkek olarak dağılmaktadır.

Tablo 4.1.2. Katılımcıların Eğitim Düzeyi

Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımı			
--	--	--	--

	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Eğitim Durumu	Yüksekokul	1	2,5%
	Üniversite	35	87,5%
	Yüksek Lisans	4	10,0%
	Doktora	0	0,0%
	Toplam	40	100,0%

Tablo 4.1.3'te görüldüğü gibi 1'i (%2.5) yüksekokul mezunu, 35'i (%87.5) Üniversite mezunu, 4'ü (%10,0) yüksek lisans mezunu ve 0'ı (%0.0) doktora mezunu olarak sıralanmaktadır.

Tablo 4.1.4. Katılımcıların Çalışma Durumu

Katılımcıların şu an çalıştıkları kurumda çalışma durumu			
	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Çalışma Durumu	Devlet okulunda	38	95,0%
	Özel okulda	2	5,0%
	Çalışmıyor	0	0,0%
	Toplam	40	100,0%

Tablo 4.1.4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin 37'si (% 92,5) devlet okulunda, 3'ü (%7, 5) özel okulda çalışan öğretmenler olarak dağılmaktadır.

Tablo 4.1.5. Katılımcıların Çalıştıkları Kurumda Mesleki Kıdemleri

Katılımcıların mesleki kıdemleri			
	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Çalışma Süresi	1-5 yıl	7	17,5%
	6-10 yıl	5	12,5%
	11-15 yıl	11	27,5%
	16 ve üstü	17	42,5%
	Toplam	40	100,0%

Tablo 4.1.2’de görüldüğü gibi 7’si (%17,5) 1-5 yıl arasında, 5’i (%12,5) 6-10 yıl arasında, 11’i (%27,5) 11-15 yıl arasında, 17’si (%42,5) 16 yıl ve üstü şeklinde çalıştıkları kurumda çalışma süreleri olarak dağılım göstermiştir. Genel olarak çalışma süresi 16 yıl üstü arasında olan öğretmenler bulunmaktadır.

Tablo 4.1.3. Katılımcıların Eğitim Verdiği Sınıf

Katılımcıların eğitim verdiği sınıfa göre dağılımı			
Eğitim Verdiği Sınıf	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
	Okulöncesi Öğretmenliği	10	25,0%
	Birinci Sınıf öğretmeni	7	17,5%
	İkinci Sınıf öğretmeni	7	17,5%
	Üçüncü Sınıf öğretmeni	5	12,5%
	Dördüncü Sınıf öğretmeni	5	12,5%
	Beşinci Sınıf öğretmeni	6	15,0%
	Toplam	40	100,0%

Tablo 4.1.3’te görüldüğü gibi 10’u (%25,0) okulöncesi öğretmeni, 7’s’ (%17,5) birinci sınıf öğretmeni, 7’s’ (%17,5) ikinci sınıf öğretmeni, 5’i (%12,5) üçüncü sınıf öğretmeni, 5’i (%12,5) dördüncü sınıf öğretmeni, 6’sı (%15,0) beşinci sınıf öğretmeni katılım sağlayarak yüzdelik oranı sağlanmıştır.

4.2. Okul Kurumlarının Fiziksel Çevrelerinin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.1. Okul Şehir Trafğinde Sesten Uzakta ve Yeşillikler İçindedir değişkenine göre bulgular

Okul Şehir Trafğinde Sesten Uzakta ve Yeşillikler İçindedir		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	6	15,0%
Katılıyorum	14	35,0%

Kararsızım	3	7,5%
Katılmıyorum	13	32,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	10,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.1.'de görüldüğü gibi soru 1'e bakıldığında "Okul Şehir Trafiğinde Sesten Uzakta ve Yeşillikler İçindedir." görüşüne 6'sı (%15,0) kesinlikle katılıyorum, 14'ü (%35,0) katılıyorum, 3'ü (%7,5) kararsızım, 13'ü (%32,5) katılmıyorum ve 4'ü (%10,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Araştırma doğrultusundaki sonuçlara göre okul şehir trafiğinden, sestense uzakta ve yeşillikler içindedir sonucunda katılımcıların çoğu katılırken, bir kısmı katılmıyor ve bir kısmı da bu görüşe kesinlikle katılmaktadır.

Tablo 4.2.2. "Okulun Kullanım Alanları, Okulun Eğitim Hedefleri Doğrultusunda Kullanılmaktadır" değişkenine göre bulgular.

Okulun Kullanım Alanları, Okulun Eğitim Hedefleri Doğrultusunda Kullanılmaktadır.

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	11	27,5%
Katılıyorum	22	55,0%
Kararsızım	4	10,0%
Katılmıyorum	2	5,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.2'de görüldüğü gibi soru 2'ye bakıldığında "Okulun Kullanım Alanları, Okulun Eğitim Hedefleri Doğrultusunda Kullanılmaktadır" görüşüne 11'i (%27,5) kesinlikle katılıyorum, 22'si (%55,0) katılıyorum, 4'ü (%10,0) kararsızım, 2'si (%5,0) katılmıyorum ve 1'i (%2,5) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Araştırma doğrultusunda okulun kullanım alanları, okulun eğitim hedefleri doğrultusunda kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.3. "Okul Binası Yeterince Büyüktür" değişkenine göre bulgular

Okul Binası Yeterince Büyüktür		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	15	37,5%
Katılıyorum	14	35,0%
Kararsızım	3	7,5%
Katılmıyorum	3	7,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	12,5%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.3'te görüldüğü gibi soru 3'e bakıldığında "Okul Binası Yeterince Büyüktür" görüşüne 15'i (%37,5) kesinlikle katılıyorum, 14'ü (%35,0) katılıyorum, 3'ü (%7,5) kararsızım, 3'ü (%7,5) katılmıyorum ve 5'i (%7,5) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Bu verilerin sonucunda öğretmenlerin çoğu okul binası yeterince büyük olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.4. "Okulda Sınıf Dışına Çıkılarak Alternative ve Çalışma Alanlarına Yer Verilmektedir" değişkenine göre bulgular

Okulda Sınıf Dışına Çıkılarak Alternative ve Çalışma Alanlarına Yer Verilmektedir.

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	12	30,0%
Katılıyorum	18	45,0%
Kararsızım	3	7,5%
Katılmıyorum	4	10,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	3	7,5%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.4'de görüldüğü gibi soru 4'e bakıldığında "Okulda Sınıf Dışına Çıkılarak Alternative ve Çalışma Alanlarına Yer Verilmektedir" görüşüne 12'si (%30,0) kesinlikle katılıyorum, 18'i (%45,0) katılıyorum, 3'ü (%7,5) kararsızım, 4'ü (%10,0) katılmıyorum ve 3'ü

(%7,5) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Araştırma sonucunda okulda sınıf dışına çıkılarak alternative ve çalışma alanlarına yer verildiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.5. “Okulun Isınma-Aydınlatma ve Havalandırma Sistemleri Mevcuttur” değişkenine göre bulgular

Okulun Isınma-Aydınlatma ve Havalandırma Sistemleri Mevcuttur.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	13	32,5%
Katılıyorum	15	37,5%
Kararsızım	5	12,5%
Katılmıyorum	2	5,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	12,5%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.5’e görüldüğü gibi soru 5’e bakıldığında” Okulun Isınma-Aydınlatma ve Havalandırma Sistemleri Mevcuttur” görüşüne 13’ü (%32,5) kesinlikle katılıyorum, 15’i (%37,5) katılıyorum, 5’i (%12,5) kararsızım, 2’si (%5,0) katılmıyorum ve 5’i (%12,5) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Verilerin sonuçlarına göre okulun ısınma-aydınlatma ve havalandırma sistemlerin mevcut olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.6. “Okul Binasının Dış Görünümü, Sıcak ve Eğlenceli, Dış Cephesi Renkli ve Dikkat Çekicidir” değişkenine göre bulgular

Okul Binasının Dış Görünümü, Sıcak ve Eğlenceli, Dış Cephesi Renkli ve Dikkat Çekicidir.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	11	27,5%
Katılıyorum	23	57,5%
Kararsızım	4	10,0%
Katılmıyorum	2	5,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.6. ‘da görüldüğü gibi soru 6’ya bakıldığında “Okul Binasının Dış Görünümü, Sıcak ve Eğlenceli, Dış Cephesi Renkli ve Dikkat Çekicidir” görüşüne 11’i (%27,5) kesinlikle katılıyorum, 23’ü (%57,5) katılıyorum, 4’ü (%10,0) kararsızım, 2’si (%5,0) katılmıyorum ve 0’ı (%0,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Araştırmanın bu veriler kısmında okul binasının dış görünümü, sıcak ve eğlenceli, dış cephesi renkli ve dikkat çekici olduğu sonucuna varılmaktadır.

Tablo 4.2.7. “Okul Binasında Ek Eğitsel Alanlar Yer Alır” değişkenine göre bulgular

Okul Binasında Ek Eğitsel Alanlar Yer Alır.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5%
Katılıyorum	20	50,0%
Kararsızım	5	12,5%
Katılmıyorum	4	10,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	10,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.7. ‘de görüldüğü gibi soru 7’ye bakıldığında “Okul Binasında Ek Eğitsel Alanlar Yer Alması” görüşüne 7’si (%17,5) kesinlikle katılıyorum, 20’si (%50,0) katılıyorum, 5’i (%12,5) kararsızım, 4’ü (%10,0) katılmıyorum ve 4’ü (%10,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Veri sonuçları değerlendirildiğinde öğretmenlerin çoğu okul binasında ek eğitsel alanların yer aldığı görüşüne daha fazla katılım görülmektedir.

Tablo 4.2.8. “Okulda Okul Öncesi Öğrenciler için Öğrenme Ortamları Sağlık Koşullarına Uygun, Güvenli ve İşlevsel Bir Şekilde Donatılmaktadır” değişkenine göre bulgular.

Okulda Okul Öncesi Öğrenciler için Öğrenme Ortamları Sağlık Koşullarına Uygun, Güvenli ve İşlevsel Bir Şekilde Donatılmaktadır.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	11	27,5%
Katılıyorum	22	55,0%
Kararsızım	6	15,0%
Katılmıyorum	0	0,0%

Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.8`de görüldüğü gibi soru 8`e bakıldığında” Okulda Okul Öncesi Öğrenciler için Öğrenme Ortamları Sağlık Koşullarına Uygun, Güvenli ve İşlevsel Bir Şekilde Donatılmaktadır.” görüşüne 11`i (%27,5) kesinlikle katılıyorum, 22`si (%55,0) katılıyorum, 6`sı (%15,0) kararsızım, 0`ı (%0,0) katılmıyorum ve 1`i (%2,5) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin çoğu okulda okulöncesi öğrenciler için öğrenme ortamları sağlık koşullarına uygun, güvenli ve işlevsel bir şekilde donatıldığı görüşüne varılır.

Tablo 4.2.9. “Okulda İlk Yardım Odası ve İlk Yardım Materyalleri Bulunmaktadır” değişkenine göre bulgular

Okulda İlk Yardım Odası ve İlk Yardım Materyalleri Bulunmaktadır.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	3	7,5%
Katılıyorum	19	47,5%
Kararsızım	6	15,0%
Katılmıyorum	8	20,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	10,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.9`da görüldüğü gibi soru 9`a bakıldığında “Okulda İlk Yardım Odası ve İlk Yardım Materyalleri Bulunmaktadır” görüşüne 3`ü (%7,5) katılıyorum, 19`ü (%47,5) katılıyorum, 6`sı (%15,0) kararsızım, 8`i (%20,0) katılmıyorum ve 4`ü (%10,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin çoğu okulda ilk yardım odası ve ilk yardım materyallerin bulunduğu görüşüne varılmıştır.

Tablo 4.2.10. “Okul Tuvaletleri Çocukların Yaşlarına Göre Uygun ve İhtiyaçlarını Karşılacak Niteliktedir” değişkenine göre bulgular.

Okul Tuvaletleri Çocukların Yaşlarına Göre Uygun ve İhtiyaçlarını Karşılacak Niteliktedir.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5%

Katılıyorum	19	47,5%
Kararsızım	7	17,5%
Katılmıyorum	1	2,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	15,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.10`da görüldüğü gibi soru 10`a bakıldığında “Okul Tuvaletleri Çocukların Yaşlarına Göre Uygun ve İhtiyaçlarını Karşılacak Niteliktedir” görüşüne 7’si (%17,5) kesinlikle katılıyorum, 19’u (%47,5) katılıyorum, 7’s’ (%15,0) kararsızım, 1’i (%2,5) katılmıyorum ve 6’si (%15,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Araştırmada bulunan veriler doğrultusunda okul tuvaletleri çocukların yaşlarına göre uygun olduğu, ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olduğu ve sağlığa uygun bir şekilde temizlik yapılmasına dikkat edildiği sonucuna varılmaktadır.

Tablo 4.2.11. “Okul Engelli Öğrenciler İçin İhtiyaçlarını Karşılar ve Belli Bölümleri Engelli Öğrencilere Yönelik Tasarlanmıştır” değişkenine göre bulgular

Okul Engelli Öğrenciler İçin İhtiyaçlarını Karşılar ve Belli Bölümleri Engelli Öğrencilere Yönelik Tasarlanmıştır		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	3	7,5%
Katılıyorum	15	37,5%
Kararsızım	8	20,0%
Katılmıyorum	10	25,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	10,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.11`de görüldüğü gibi soru 11`e bakıldığında “Okul Engelli Öğrenciler İçin İhtiyaçlarını Karşılar ve Belli Bölümleri Engelli Öğrencilere Yönelik Tasarlanmıştır” görüşüne 3’ü (%7,5) katılıyorum, 15’i (%37,5) katılıyorum, 8’i (%20,0) kararsızım, 10’u (%25,0) katılmıyorum ve 4’ü (%10,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Araştırma sonuçlarına göre okul engelli öğrenciler için ihtiyaçlarını karşılar ve belli bölümleri engelli öğrencilere yönelik tasarlanması görüşünde öğretmenlerin çoğu katılırken, bir kısmı kararsız iken ve bir kısmı da bu görüşe katılmamaktadır.

Tablo 4.2.12. “Okulumuzda Temizlik, Düzen, İç ve Dış Güvenliği Sağlanmaktadır” değişkenine göre bulgular

Okulumuzda Temizlik,Düzen, İç ve Dış Güvenliği Sağlanmaktadır.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	10	25,0%
Katılıyorum	23	57,5%
Kararsızım	3	7,5%
Katılmıyorum	1	2,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	3	7,5%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.12. ‘de görüldüğü gibi soru 12’ye bakıldığında “Okulumuzda Temizlik, Düzen, İç ve Dış Güvenliği Sağlanmaktadır” görüşüne 10’u (%25,0) katılıyorum, 23’ü (%57,5) katılıyorum, 3’ü (%7,5) kararsızım, 1’i (%2,5) katılmıyorum ve 3’ü (%7,5) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Veri sonuçlarına göre öğretmenlerin çoğu okulumuzda temizlik, düzen, iç ve dış güvenliği sağlanması görüşüne katılmaktadır.

Tablo 4.2.13. “Okul Yöneticisi, Öğretmenlere, Öğrencilere, Eğitim ve Öğrenmeye Ait Yaklaşımları Anlar ve Uygulamalara Liderlik Yapar” değişkenine göre bulgular

Okul Yöneticisi, Öğretmenlere, Öğrencilere, Eğitim ve Öğrenmeye Ait Yaklaşımları Anlar ve Uygulamalara Liderlik Yapar.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5%
Katılıyorum	21	52,5%
Kararsızım	8	20,0%
Katılmıyorum	3	7,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.13te görüldüğü gibi soru 13'e bakıldığında "Okul Yöneticisi, Öğretmenlere, Öğrencilere, Eğitim ve Öğrenmeye Ait Yaklaşımları Anlar ve Uygulamalara Liderlik Yapar" görüşüne 7'si (%17,5) katılıyorum, 21'i (%52,5) katılıyorum, 8'i (%20,0) kararsızım, 3'ü (%7,5) katılmıyorum ve 1'i (%2,5) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Araştırmada elde edilen veriler kısmında okul yöneticisi, öğretmenlere, öğrencilere, eğitim ve öğrenmeye ait yaklaşımları anlar ve uygulamalara liderlik yapar sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.14. "Okulda Sınıflara Yapılan Araç-Gereç Dağıtımında Eşitlik İlkesi Uygulanmaktadır" değişkenine yönelik bulgular

Okulda Sınıflara Yapılan Araç-Gereç Dağıtımında Eşitlik İlkesi Uygulanmaktadır.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	10	25,0%
Katılıyorum	17	42,5%
Kararsızım	9	22,5%
Katılmıyorum	2	5,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	5,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.14'te görüldüğü gibi soru 14'e bakıldığında "Okulda Sınıflara Yapılan Araç-Gereç Dağıtımında Eşitlik İlkesi Uygulanmaktadır" görüşüne 10'u (%25,0) katılıyorum, 17'si (%42,5) katılıyorum, 9'u (%22,5) kararsızım, 2'si (%5,0) katılmıyorum ve 2'si (%5,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Araştırmanın doğrultusunda elde edilen verilere bakıldığında okulda sınıflara yapılan araç-gereç dağıtımında eşitlik ilkesi uygulanmaktadır sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.15. "Sınıfın Duvarları Öğrenci Gelişimine Uygun Renktedir" değişkenine yönelik bulgular

Sınıfın Duvarları Öğrenci Gelişimine Uygun Renktedir.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	9	22,5%

Katılıyorum	23	57,5%
Kararsızım	3	7,5%
Katılmıyorum	3	7,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	5,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.15'te görüldüğü gibi soru 15'e bakıldığında "Sınıfın Duvarları Öğrenci Gelişimine Uygun Renktedir" görüşüne 9'u (%22,5) katılıyorum, 23'ü (%57,5) katılıyorum, 3'ü (%7,5) kararsızım, 3'ü (%7,5) katılmıyorum ve 2'si (%5,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Bu veriler sonucunda öğretmenlerin çoğu sınıfın duvarları öğrenci gelişimine uygun renkte olduğu görüşüne varılmıştır.

Tablo 4.2.16. "Mobilyalar Çocukların Boyunda ve Gelişimsel Düzeylerine Uygundur" değişkenine yönelik bulgular

Mobilyalar Çocukların Boyunda ve Gelişimsel Düzeylerine Uygundur.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	11	27,5%
Katılıyorum	20	50,0%
Kararsızım	3	7,5%
Katılmıyorum	4	10,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	5,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.16'da görüldüğü gibi soru 16'ya bakıldığında "Mobilyalar Çocukların Boyunda ve Gelişimsel Düzeylerine Uygundur" görüşüne 9'u (%22,5) katılıyorum, 23'ü (%57,5) katılıyorum, 3'ü (%7,5) kararsızım, 3'ü (%7,5) katılmıyorum ve 2'si (%5,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Elde edilen veriler sonucuna göre öğretmenler mobilyalar çocukların boyunda ve gelişimsel düzeylerine uygun olduğu görüşüne katılarak sonuca varılmıştır.

Tablo 4.2.17. "Sınıflarda Çocukların Gelişimini Destekleyen Teknolojik Araç-Gereçleri (Projeksiyon, Bilgisayar, Akıllı Tahta ve Ses Sistemi) Bulunmaktadır" değişkenine yönelik bulgular

Sınıflarda Çocukların Gelişimini Destekleyen Teknolojik Araç-Gereçleri (Projeksiyon, Bilgisayar, Akıllı Tahta ve Ses Sistemi) Bulunmaktadır.

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	10	25,0%
Katılıyorum	24	60,0%
Kararsızım	3	7,5%
Katılmıyorum	1	2,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	5,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.17’de görüldüğü gibi soru 19’a bakıldığında “Sınıflarda Çocukların Gelişimini Destekleyen Teknolojik Araç-Gereçleri (Projeksiyon, Bilgisayar, Akıllı Tahta ve Ses Sistemi) Bulunmaktadır” görüşüne 10’u (%25,0) katılıyorum, 24’ü (%60,0) katılıyorum, 3’ü (%7,5) kararsızım, 1’i (%2,5) katılmıyorum ve 2’si (%5,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Elde edilen veriler doğrultusunda sınıflarda çocukların gelişimini destekleyen teknolojik araç-gereçleri (projeksiyon, bilgisayar, akıllı tahta ve ses sistemi) bulunmaktadır sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.18. Sınıfın Genişliği Oldukça Yeterlidir” değişkenine yönelik bulgular

Sınıfın Genişliği Oldukça Yeterlidir.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	12	30,0%
Katılıyorum	14	35,0%
Kararsızım	6	15,0%
Katılmıyorum	6	15,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	5,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.18’de görüldüğü gibi soru 20’ye bakıldığında “Sınıfın Genişliği Oldukça Yeterlidir” görüşüne 12’si (%30,0) kesinlikle katılıyorum, 14’ü (%35,0) katılıyorum, 6’sı (%15,0) kararsızım, 6’sı (%15,0) katılmıyorum ve 2’si (%5,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Bu araştırma sonucuna bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu sınıfın genişliği oldukça yeterli olduğu görüşüne varılmıştır.

Tablo 4.2.19. “Okul Bahçesinde Uygun Yerlere Çöp Kutuları Yerleştirilmiştir” değişkenine yönelik bulgular

Okul Bahçesinde Uygun Yerlere Çöp Kutuları Yerleştirilmiştir.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	12	30,0%
Katılıyorum	20	50,0%
Kararsızım	2	5,0%
Katılmıyorum	2	5,0%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	10,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.19`te görüldüğü gibi soru 23`e bakıldığında “Okul Bahçesinde Uygun Yerlere Çöp Kutuları Yerleştirilmiştir” görüşüne 12’si (%30,0) kesinlikle katılıyorum, 20’si (%50,0) katılıyorum, 2’si (%7,5) kararsızım, 2’si (%5,0) katılmıyorum ve 4’ü (%10,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Veri sonuçlarına göre okul bahçesinde uygun yerlere çöp kutuları yerleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2.20. “Okul Bahçesinde Yeşil Dokuya Yeterince Yer Verilmiştir” değişkenine yönelik bulgular

Okul Bahçesinde Yeşil Dokuya Yeterince Yer Verilmiştir.		
	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kesinlikle Katılıyorum	10	25,0%
Katılıyorum	21	52,5%
Kararsızım	8	20,0%
Katılmıyorum	1	2,5%
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0,0%
Toplam	40	100,0%

Tablo 4.2.20`de görüldüğü gibi soru 24`e bakıldığında “Okul Bahçesinde Yeşil Dokuya Yeterince Yer Verilmiştir” görüşüne 10`u (%25,0) kesinlikle katılıyorum, 21`i (%52,5) katılıyorum, 8`i (%20,0) kararsızım, 1`i (%2,5) katılmıyorum ve 0`ı (%0,0) kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Bu veri sonuçlarına göre öğretmenlerin çoğunluğu okul bahçesinde yeşil dokuya yeterince yer verildiği görüşüne katılarak sonuca varılmıştır.

raştırmada görüldüğü gibi O1 okul binasının dış görünümü sıcak ve eğlenceli dış cephesi renkli ve dikkat çekicidir. Okul tuvaletleri çocukların yaşlarına göre uygun ve ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir. Okulun belli bölümleri engelli öğrenciler için tasarlanmıştır. Okul bahçesinde yeşil dokuya yeterince yer verilmemiş ve bulunduğu yer yeşillikten uzak şehir trafiğine yakındır. Sınıfların genişliği yeterli olmadığı görüşüne varılmıştır. Okul yöneticisi öğretmene, öğrencilere, eğitim ve öğrenmeye ait yaklaşımları anlar, etkinlik ve uygulamalara yeterince imkan ve fırsat sağlar. Sınıflarda çocukların gelişimini destekleyen teknolojik araç-gereçler (projeksiyon, bilgisayar, akıllı tahta ve ses sistemi) bulunmaktadır.

4.3. Okul Kurumlarına Dair Gözlemlere Yönelik Bulgular

Eğitimin yapıldığı en önemli mekanlardan biri olan okullar, sahip olması gereken fiziksel özellikleri şunlardır. İdeal bir okul öncelikle binası yeterince geniş, şehir trafiğinden ve sesten uzakta olmalıdır. Binanın etrafında geniş bir bahçeye, oyun oynama alanına ve eğitsel aktivitelerin yapıldığı ek bir alana sahip olmalıdır. Binanın iç ve dış görünümü sıcak, eğlenceli ve dikkat çekici nitelikte görünmelidir. Okulun ısıtma, aydınlatma ve havalandırma sistemleri de dahil ayrıca temizliğe ve düzene özen gösterilmelidir. Okulda spor salonu, kütüphane, eğitsel alanlar, tuvaletler, teknolojik araç gereçler olmalıdır. Okuldaki tuvaletler çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte ve gelişim düzeylerine göre tasarlanmalıdır. Sınıflardaki duvarlar uygun renkte, masa ve sandalyeler çocukların gelişim düzeylerine göre düzenlenmeli ve sivri kısımları kaplı olmalıdır. Sınıflarda projeksiyon, akıllı tahta, eğitim materyallerin konulduğu raflar olmalıdır. Okulöncesi sınıflarda eğitsel materyaller bulunmalıdır.

1.Okul
O1 okulunun fiziksel çevrelerinin incelendiği çalışmada okulun binası yeterince büyük, bahçesi okulun arka tarafında küçük bir alana sahip fakat yeşil dokuya yeterince yer verilmemiştir. Okul binasının dış cephesi renkli, eğlenceli ve dikkat çekicidir. Okulun çevresinde yer alan duvar yüksekliği yeterlidir. Okulun sadece bir köşesinde geri dönüşümlü çöp kutuları yerleştirilmiş ancak

çöp kutuları öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak büyüklükte ve sayıda değildir. Okulda eğitsel alanlar (bilgisayar odası, spor salonu) yer almaktadır, Ayrıca okulda ek eğitsel aktivitelere yer verilmektedir. Okulda engelli öğrencilere eğitim verildiği için ihtiyaçlarını karşılayacak belli bölümler engelli öğrencilere yönelik tasarlanmıştır. Sınıflar yeterince geniş ısınma, havalandırma ve aydınlatma sistemlerinin yeterli olduğunu, fakat okul öncesi sınıfların geniş olmadığı gibi aydınlatma ve havalandırma koşullarının da yetersiz olduğunu düşünüyorum. İlköğretim sınıflarında masa ve sandalyeler düzenli, çocukların boyunda ve gelişim düzeyinde, okulöncesi sınıflarda ise masa ve sandalyeler düzenli fakat sivri kısımları kaplanmamıştır. Sınıflarda çocukların gelişimini destekleyen teknolojik araç-gereçleri (projeksiyon, bilgisayar, akıllı tahta ve ses sistemi) bulunmaktadır. Okulda engelli öğrencilerine, okulöncesi öğrencilerine ve diğer öğrenciler için özel tuvaletler yapılmış ve ihtiyaçlarını karşılayacak sayıdadır. Her sınıfın kendine özel eğitim materyallerinin konulduğu dolaplar bulunmaktadır. Okulda temizlik odası, ilk yardım odası, dış hekimi odası, pedagoğ odası bulunmaktadır. Okulda tehlike alanlarında kullanılacak yangın çıkışları ve merdivenleri bulunmaktadır.

2.Okul

O2 Okulunun fiziksel çevrelerinin incelendiği çalışmada okul binası yeterince büyüktür. Okul dış mekanında çok güzel bir bahçesi, oyun alanları, eğitim etkinliklerin gerçekleştiği alanlar yer almaktadır. Okul çevresi duvar, çit ve bitki örtüsünün yüksekliği yeterlidir. Okulun arka tarafında spor aktivitelerin gerçekleştiği alan yer almaktadır. Okulun dış görünümü oldukça renkli ve eğlenceli, dış cephesi dikkat çekicidir. Okulda yeşil dokuya ve çöp kutularına yeterince yer verilmiştir. Okulda engelli öğrenciler için belli bölümler tasarlanmıştır. Okuldaki ısıtma, aydınlatma ve havalandırma sistemleri yeterli fakat bodrum katında bulunan sınıflar için havalandırma sistemi yetersiz olduğunu düşünüyorum. Okulun binasında ek eğitsel alanlara, aktivitelere yer verilmektedir. Temizlik ve düzen açısından yeterince uygun gözükmektedir. Okul kütüphanesi çok güzel bir şekilde tasarlanmıştır. Sınıfın duvarları öğrenci gelişimine uygun renktedir. Sınıflardaki mobilyalar çocukların gelişimine uygun ve okulöncesi çocuklar için de özel bir şekilde tasarlanmıştır. Sınıf içindeki mobilyalar çocukların fiziksel sağlığını tehdit edebilecek özellikler içermemektedir. Sınıflarda eğitim materyallerinin konulduğu dolaplar bulunmaktadır. Okulöncesi sınıfları aydınlatma açısından yetersizdir. Ayrıca öğrenme materyalleri ve öğrenme alanları açısından yetersizdir. Okulda ek eğitsel alanlarına ve aktivitelere yer verilmektedir. Okulda dış hekimi odası bulunmaktadır.

3.Okul

O3 okulunun fiziksel çevresinin incelendiğinde okul binası yeterince büyüktür. Hem ön hem arka tarafında bahçe ve oyun alanlarına yer verilmiştir. Okulun dış görünümü sıcak ve eğlencelidir. Okulda yer alan duvar, çit ve bitki örtüsünün yüksekliği uygundur. Ayrıca çöp kutularına yeterince yer verilmiştir. Okulun koridorlarında eğitim materyallerin bulunduğu dolaplar bulunmaktadır, Okuldaki tuvaletler çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir. Engelli öğrencilere yönelik tasarlanmış bazı alanlar mevcuttur. Okulun ısınma, aydınlatma ve havalandırma sistemleri yeterli düzeydedir. Sınıflar oldukça geniş ve pencereleri yeterince ışık alacak büyüklüktedir. Sınıfların duvarları öğrenci gelişimine uygun renktedir. Mobilyalar öğrencilerin boyunda ve gelişimsel düzeydedir. Sınıf içindeki mobilyalar çocukların fiziksel sağlığını tehdit edebilecek özellikler yer almamaktadır. Okul öncesi sınıflarda masa ve sandalyeler düzenli, sivri kısımları kaplı haldedir. Sınıfta iyi düzenlenmiş oyun alanları eğitim materyallerin konulduğu dolaplar mevcuttur (Kitap köşesi, evcilik köşesi, kukla köşesi, fen ve doğa köşesi, müzik köşesi). Sınıfta bulunan öğrenme merkezleri çocuğun fiziksel büyüme ve hareket gelişimini destekler. Okul öncesi sınıfların girişleri okulun arka tarafından tasarlanmış. Sınıflarda yapılan araç-gereç dağıtımında herkeze eşitlik ilkesi uygulanmaktadır. O3 okulunda yeşil dokuya ve çöp kutularına yeterince yer verilmiş. Okulda temizlik, düzen, iç ve dış güvenliği sağlanmaktadır.

Tablo 4.4.1. Staj Yaptığım Okul Kurumlarına Dair Gözlemle

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Sonuç bölümünde araştırma verilerin analiziyle elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

Yapılan araştırmada, 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde. Prizren şehrinde bulunan 6 devlet ilköğretim okulunda görev yapan 30 sınıf öğretmeniyle, 6 devlet ve 1 özelde bulunan 10 anaokulu öğretmenlerin çalıştıkları okulların fiziki donanım ve yeterlik durumlarını, yöneticilerin öğrenci ve öğretmenlerle olan tutumu, engelli öğrenciler için tasarım durumları, iç ve dış mekan özelliklerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Ayrıca Prizren şehrindeki okulöncesi ve ilköğretim kurumların iç ve dış mekan özelliklerini ortaya koymak ve var olan materyalleri belirlemek amacıyla 3 devlet okulunda gözlemler yapılmıştır.

Bu bölümde araştırma verilerinin analiziyle elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Anaokulu ve sınıf öğretmenlerine yapılan araştırma sonuçlarına göre şu sonuçlar elde edilmiştir. Anket çalışmasında elde edilen veriler iki şekilde değerlendirilmiştir.

- Genel Değerlendirme
- Okul Kurumlarına Göre Değerlendirme

Araştırmada istatistiksel veriler incelendiğinde cinsiyet arası durum karşılaştırıldığında katılımcıların kadın öğretmen sayısı 38, erkek öğretmen sayısı 2 dir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kadın katılımcı sayısı çok daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yaş aralığına bakıldığında çoğunluk 36-40, 42-50, ve 50 ve üstü yaş aralığında, çoğu üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Katılımcıların mesleki kıdem yılı olarak çoğunluk 11-15 yıl ve 16 yıl ve üstü şeklinde eğitim vermiş öğretmenlerdir. Katılımcıların 30 sı sınıf öğretmeni, 10 okulöncesi öğretmenlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 38 devlet okulunda, 2 özel anaokulunda olan öğretmenler ankete katıldıkları görülmüştür. Anket çalışmasına genel değerlendirmeye bakacak olursak, okul

şehir trafiğinden, sesten uzakta ve yeşilikler içindedir görüşüne hakimdir. Katılımcıların % 42, okul şehir trafiğinden, sesten uzakta ve yeşilikler içinde yeterli olmadığı görüşüne sahiptir.

Okulların eğitim hedefleri doğrultusunda ve okulun kullanım alanlarının öğretmenlerin görüşlerine göre uygun olduğu belirlenmiştir. Okul binalarının büyüklüğü yeterince büyük olduğu görüşüne varılmıştır. Katılımcıların % 20 bu görüşe sahip değildir. Okulda sınıf dışında çıkılarak alternative ve çalışma alanlarına yeterince önem verilmektedir. Katılımcıların %17 si bu görüşe sahip değildir. Okullarda ısınma-aydınlanma ve havalandırma sistemlerinin mevcut olduğu görüşüne varılmıştır. Katılımcıların %17 si bu görüşe sahip değildir. Okul binalarının dış görünümü uygun, sıcak ve eğlenceli, dış cephesi renkli ve dikkat çekici olduğu görüşü çoğunluk tarafından desteklenmiştir. Okul binalarında ek eğitsel alanlara yeterince önem verilmektedir. Fakat bazı katılımcıların bu görüşe sahip değildir.

Okul öncesi öğrenciler için öğrenme ortamı sağlık koşullarına uygun, güvenli ve işlevsel bir şekilde donatılarak kullanıldığına ilişkin görüşü bulunmaktadır. Okullarda yer alan ilk yardım odası ve ilk yardım materyalleri yeterli olduğu görüşü sahiptir. Katılımcıların %30 bu görüşe sahip değildir. Okullardaki tuvaletlerin öğrenci yaşlarına göre yeterince uygun ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olduğu görüşü hakimdir. Yaklaşık olarak %17 oranda kararsız ve %17 oranında kesinlikle katılmıyorum görüşü ile katılımcıların öğrenciler için yaşlarına uygun ve ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte tuvaletlerin yeterli olmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Engelli öğrencilere yönelik tasarlanan ortamların yeterli olduğu ve ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitede olduğu görüşü çoğunluk tarafından desteklenmiştir. Katılımcıların %20'si kararsız, %35'i katılmıyorum görüşü ile engelli öğrenciler için yeterli alan ve ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitede olmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır. Okullarda temizlik ve düzen uygun olduğu, iç ve dış güvenliği kontrolünün sağlandığı görüşü çoğunluk tarafından desteklenmektedir. Eğitim ve öğretime, ait yaklaşımları anlaması ve uygulamalara liderlik yapılması konusunda okul yöneticilerinin yeterli olduğu, öğretmen ve öğrencileri desteklediği görüşüne varılmıştır. Katılımcıların %20'si bu görüşe kararsız kalmıştır. Sınıflarda yapılan araç-gereç dağıtımında eşitlik ilkesinin sağlandığı görüşü hakimdir. Ancak bu durumda katılımcıların %22 si kararsız görüşüne sahiptir.

Sınıfların duvar boyalarının öğrencilerin gelişimlerine uygun renkte boyandığı çoğunluk görüşü bulunmaktadır. Mobilyalar çocukların boyunda ve gelişimsel düzeylerine uygun olduğu görüşü

hakimdir. Fakat katılımcıların %15'i bu görüşe sahip değildir. Sınıflarda bulunan mobilyaların sivri kısımları yeterince kaplanmıştır. Bazı katılımcılar bu görüşe sahip değildir.

Sınıflar çocukların fiziksel büyüme ve hareket gelişimini destekleyen uygun malzemeler ile yapıldığı görüşü hakimdir. Katılımcıların %20 oranında kararsız, %20 oranında katılmıyorum görüşüne sahiptir. Sınıflarda çocukların gelişimini destekleyen teknolojik araç-gereçleri bulunduğu görüşü ortaya çıkmaktadır. Sınıfların genişliği oldukça yeterlidir görüşünde çoğunluk tarafından desteklenmektedir. Sınıflarda yer alan materyaller çeşitliliğine ve eğitsel değerine göre Eğitim Bakanlığı tarafından sağlandığı görüşüne varılmıştır. Katılımcıların %20' si Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanmadığı görüşüne sahiptir. Sınıflarda bulunan öğrenme merkezleri çocukların fiziksel büyüme ve hareket gelişimini yeterince desteklediği görüşüne varılmıştır. Okul bahçelerinde uygun yerlere çöp kutularının bulunduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca okul bahçelerinde yeşil dokuya yeterince önem verilmektedir.

Araştırmada okul kurumlarına dair gözlemlere yönelik bulgular da yapılmıştır. Elde edilen gözlemler sonucunda devlet okullarında gerek var olan materyaller gerekse iç ve dış mekan özellikleri açısından yeterlilik düzeyleri, bulunup bulunmama durumları incelenmiştir. Devlet okulların binalarının yeterince büyük olduğu görülmüştür. Sınıfların ısıtma, aydınlatma durumunun ve sınıf içinde rahat edecek alan yeterliliğinin öğrencilerin gelişim ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi sevindirici bir bulgudur. Çalışma masalarının ve sandalyelerin öğrencilerin boyunda ve gelişim özelliklerine göre uygun olduğu ve çocukların sağlığını tehdit edebilecek özellikler içermediği görülmüştür. Gözlemlenen okullarda temizlik, düzen, iç ve dış güvenliği sağlanmaktadır. Okulların dış mekanlarında yeterince yeşil dokuya yer verilmiştir. O1 okulunda yeşil dokuya yeterince yer verilmemiştir.

O2 ve O3 okulların hem ön hem arka tarafında spor ve oyun aktivitelerin gerçekleştiği alanlar yer almaktadır. Okulları dış görünümü sıcak, eğlenceli, dikkat çekici ve renkli olduğu görülmüştür. O2 ve O3 okullarında çöp kutularında yeterince yer verilmiştir. O1 okulunda çok az sayıda çöp kutuları yerleştirilmiştir. Gözlemlenen okullarda ek eğitsel alanlar yer verilmiştir. Ayrıca okulların aydınlatma ısıtma ve havalandırma sistemleri yeterli düzeydedir. Fakat O1 okulunda okulöncesi katında ve O2 okulundaki bodrum katında havalandırma ve aydınlatma sistemleri yetersiz durumda olduğu görülmüştür. Engelli öğrenciler için belli bölümler tasarlanmıştır. O1 okulunda özellikle engelli öğrenciler için eğitim veren ayrı sınıflar yer almaktadır. Ayrıca okulöncesi sınıflarda ek eğitsel alanlara yer verilmiştir. O2 okulunda ise ek eğitsel alanlara yeterince yer

verilmemiştir. Sınıflardaki duvarlar genel olarak uygun renkte olduğu görülmüştür. Okullarda bulunan tuvaletler engelli, okulöncesi ve ilköğretim öğrencilerine uygun ve ayrı ayrı tuvaletler tasarlanmıştır. Ayrıca okullarda diş hekim odası olduğu görülmüştür. O1 okulunda tehlike alanlarında kullanılacak yangın çıkışları ve merdivenleri bulunmaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlardan yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir. Okulda sınıf dışında çıkılarak alternative ve çalışma alanlarına yer verilmelidir.

Ayrıca okul kurumlarında görülen en önemli eksiklik ek eğitsel alanların olmamasıdır. Okul binalarında çeşitli amaçlara hizmet edecek, sanat, fen ve doğa, müzik, drama, çok amaçlı salon gibi ek eğitsel alanlar düzenlenebilir.

Sınıflar çocukların fiziksel büyüme ve hareket gelişimini destekleyen uygun malzemelerle yer verilmelidir. Okulda Eğitim Bakanlığı ve eğitim müdürlüğü tarafından eğitsel materyaller sağlanmalıdır/Okullarda çocuklara serbest oyun zamanı sağlayarak, oyun alanları yapılması gerekmektedir. Ayrıca kişisel hijyen açısından önemli olan özellikle sağlığı etkileyen okul tuvaletlerinin çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitede ve düzenli hijyenik olmasına özen göstermelidir.

Özellikle ilk yardım odası ve ilk yardım malzemeleri bulunan bir alan oluşturulabilir.

Engelli öğrenciler için bazı düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Acar, C., 1997. Trabzon ve Yöresinde Yetişen Doğal Bazı Yerörtücü Bitkilerin Peyzaj Mimarlığında Değerlendirilmeleri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Acar, H., 2003. Çocuk Oyun Alanlarında Kullanıcıların Bitki Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Trabzon Kenti Örneği, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon

Açıkalın, A, (1998) Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği, 4 Baskı, Ankara: Önder Matbaacılık

Akbaşı.S, Balıkçı, A. (2013) Okul Yöneticisi ve Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Yöneticiliğinin Meslekleşmesinin Değerlendirmeleri, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, s:366-377

Aksoy, P. (2009). Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının niteliğinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Tokat ili örneği) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Alkan. C, (1992). Eğitim Teknolojisinin Temel Bir Ögesi Olarak Eğitim Ortalamlaeının Düzenlenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:168, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara

Alkan, C. (2000). Meslek ve öğretmenlik mesleği. Sönmez, V. (Ed.). Öğretmenlik mesleğine giriş. Ankara: Anı Yayınları.

Açıkgöz, K. Ü. (2003). Etkili öğrenme ve öğretme. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları

Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M., (2002). Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitim Programı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları

Bakan, K. ve G. Konuk, 1987. Türkiye'de Kentsel Dış Mekanların Düzenlenmesi. Tübitak Yapı Araştırma Enstitüsü Yayın No: US.

Barker, L. L. (1982). Communication in The Classroom, Prentice Hall Inc. Englewoods Cliffs.

Başar, H. (2001), Sınıf Yönetimi (5. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık

Başar, M. A. (2003). İlköğretim Okullarının Olanakları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Başaran, İbrahim Ethem. (1996). Eğitime Giriş. Ankara: Yargıcı Matbaası.

Bilhan, Saffet. (1991). Eğitim Felsefesi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:164.

Butin, D. (2000). Early Childhood Centers. National Clearinghouse for Educational Facilities. 7 Ekim 2022 tarihinde <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED446422.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Candoli.C, Hack. W. G, Ray, J. R, Staller.D.H, (1973), School Buisness Administration, Boston.Allyn and Bacon İne

Cevher, Kalburan, N. (2011). Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri (Ed. Fatma Alisinanoğlu). Ankara: Pegem Akademi.

Cevher-Kalburan, N. (2014) Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, <https://eydb.aile.gov.tr/uploads/pages/yayinlar/32.pdf> sayfasından erişilmiştir

Çelikten.N, Şanal. M, Yeni, Ö. Y. (2005) Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s:207-237

Decker, C. A, & Decker, J. R. (2005) Planing administering early childhood programs. Perason New Jersey: Merril Prentice

Demiriz, S., Karadağ, A. ve Ulutaş. İ. (2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanım. Ankara: Anı Yayıncılık

Doğan.D, (2011),İlköğretim Okullarındaki Örgüt İklimini Yönetici ve Öğretmenlerin Değer Sistemleri Bakımından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

EBTB (2011). Kosova Cumhuriyeti Üniversite Öncesi Eğitim Müfredat Çerçevesi.Priştine: Grafika Reznici Yayınları

Ergül.H. F, (2009). Kosovada Türkçe Eğitim ve Sınıf Öğretmeni Yetiştirme İhtiyacı, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi dergisi, 13

Esaspehlivan.M, (2006). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Editörü İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okulöncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Gitmiş ve Gitmemiş 78 ve 68 aylık Çocukların Okula Hazır Bulunuşlukların Araştırılması

Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1, 10

Gül, E.D. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(3), 261-274.

Günindi, Y. (2012). Türkiyede Okulöncesi Eğitimi Yaygınlaştırma Çalışmalarına Bir Bakış. Ulusal Hakemli Akademisi Sosyal Bilimler Dergisi. Uluslararası Kültür ve Toplum Kongresi. 03ssayı, sayfa 426-444

Gürkan, T. ve Gökçe. E. (1999). Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim. Ankara: Siyasal Kitabevi

Henniger. M. L. (2005). Teaching an introduction young children. New Jersey: Pearson Prentice.

Işık, H. (2004). Öğrenme Ortamlarının Fiziksel Düzeni, Sınıf Yönetimi, (Ed. Mehmet Şişman ve Selahattin Turan), Ankara: Pegem A Yayıncılık.

İlhan, U. H, (2021), Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliliklerine Yönelik Okul Yöneticilerin Görüşleri

Kalemci, F. (1995).Ankara İl Merkezenide bulunan Özel ve Resmi Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Çevre Düzenlenmesi ve Çalışan Eğitimci Personelin Nitelikleri Yönünden Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Karaküçük, S. A. (2008). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Fiziksel/Mekansal Koşulların İncelenmesi: Sivas İli Örneği. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt: 32 No:2, 307-320

Karasolak, K., (2009), Mimari Özellikleri Farklı İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Okullarının Bina ve Bahçeleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kazu, İ & Çam,H,(2019) ÖĞRETMEN YETERLİĞİ VE NİTELİKLERİ ÜZERİNE YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: BİR İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, cilt-18, sayı;71

Kervan.S, (2020), Okulöncesi ve İlköğretimde Yaratıcı Drama ve Oyun, 1. Baskı, Pena, Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi

Kıldan.A.O.(2007) Okulöncesi Eğitim Ortamları. Kastamonu Eğitim Dergisi,15(2),501-510

Kıldan,O (2012),Okul Öncesi Eğitimin Amacına İlişkin Öğretmen ve Veli Görüşleri, Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt 210.sayı1.Kastamonu

Kosova Cumhuriyeti Üniversite Öncesi Eğitim Müfredat Çerçevesi, (2011), silo.tips/download/Kosovacumhuriyeti-niversite-ncesi-eitim-mfredat-erevesi

Kök, M. Çelik, M. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanımın önemi. Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. Yıl:2007 sayı:15

Malone, Karen and Paul J. Tranter. 2003. Children's environmental learning and the use, design and management of schoolgrounds. Children, Youth and Environments 13, no. 2. http://www.colorado.edu/journals/cye/13_2/Malone_Tranter/ChildrensEnvLearning.htm (accessed February 12, 2013)

Milli Eğitim Bakanlığı (2011a). Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi, 17.02.2011 tarih ve 1243 sayılı Resmi Yazı

Özçelik, A. (2013), İlkokul Yöneticilericic Okulu Dinamik Hale Getirme Etkinlikleri, Yüksek Lisans TEZİ, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Özgen, Y. ve A. Aytuğ, 1992. Kullanıcı eğilimleri açısından çocuk oyun alanları ve araçları üzerine bir inceleme. i.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, 42(2):99-118.

Özkan.R,(2005), Birey Ve Toplum Gelişiminde Öğretmenlik Mesleğinin Önemi, 20/10/2022 https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/166/index3-ozkan.htm

Özkubat, S. (2013)''Okul Öncesi Kurumlarında Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi ve Donanım''Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Aralık 2013,4(2),58-56

Özmen.H ve Ekiz.D, (2021), Eğitime Giriş, 6. Baskı: Ankara Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam, Pagem Akademi

Öztürk, A. ve Bayraktar, D. (2017). Anaokullarındaki doğal mekan ve materyallerin çocuk gelişimindeki yeri. Karadeniz Teknik Üniversitesi, 12(1), 25-35

Poyraz, Cengiz. (1996). Eğitim Bilimine Giriş. Çantay Sanayi ve Tic. Ltd. Şti., İstanbul.

Poyraz, H. ve Dere, H. (2001). Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sayan.H, (2015), Eğitim ve Öğretmen, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6. Cilt ,585-596

Sevimli, E. (1994), “Çağdaş orta öğretim sistemi, teknoloji ve ekipmanlarının orta öğretim binaları tasarımına etkilerinin analizi”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Sözer.E, (1997), Üç Avrupa Ülkesinde Eğitim: Almanya, Danimarka, Fransa Eğitim Sistemleri, 1. Baskı: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları

Terzioğlu, E. (2005), “İlköğretim okulu binalarının fiziksel özellikler bakımından değerlendirilmesi”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ünal, S. ve Ada S., (2001). Öğretmenlik mesleğine giriş, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları

Ünal.S ve Ada.S, (2003), Sınıf Yönetimi İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları

Üstündağ, N. (1999), “Akıllı Binaların Tesisi Yönetimi ve İş Kalitesi Üzerindeki Etkileri”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Yaşar, Ş. (2008). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. Eğitim bilimine giriş içinde.

Yazıcı.Z, (2013). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevmeye eğilimlerinin incelenmesi, Mediterranean Journal of Humanities, 3(2), 279-286

Yeşilyaprak.B, (2006), Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, 13. Baskı, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım

Zengin.M, & Topsakal.C, “Kosova Eğitim Sistemi ve Türkiye Eğitim Sistemi ile Karşılaştırılması” Karadeniz Araştırmaları, Sayı: 18, Yaz 2008, s:107-126